

Gemeente van Christus,

“Voor alles is er een vastgestelde tijd”. Hoe komt dat bij over? Is dat positief dat er voor alles een tijd is? Misschien legt u het wel zo uit. Zo van, voor alles is er een *geschikte* tijd. Er zijn verschillende fases in je leven. Eerst ben je jong, dan heb je een werkzaam leven en dan komt de ouderdom. En dat is prima. Althans zo is het leven en het is goed om dat te accepteren. En dat blijkt nog niet altijd makkelijk te zijn. Maar daarom juist, voor alles is er een tijd.

Of voor alles is er een tijd, er is een tijd om te huilen, en een tijd om te lachen. Soms is de omstandigheid van je leven zo dat je verdriet hebt en soms is de omstandigheid zo dat er vreugde is en het is goed om je leven te richten naar de omstandigheid en als de omstandigheid verandert ook weer mee te veranderen.

Zo wordt dit gedeelte denk ik nogal eens uitgelegd. Voor alles is er een tijd, zo is het en het is goed om je leven daarnaar te voegen.

De vraag is wel of dit het accent is dat Prediker wil leggen. Staat er ook wat wij denken dat er staat?

Als Prediker zegt “voor alles is er een vastgestelde tijd” bedoelt hij de dingen liggen vast. En je kunt er niets aan veranderen. Alles wat gebeurt, gebeurt noodzakelijk op die manier. En je hebt er geen invloed op. Alles is bepaald. Alles is gedetermineerd

Het wereldbeeld van Prediker is deterministisch. Alles ligt vast, je kunt er niets aan veranderen. Als we dat bedenken, vinden we dit dan nog steeds zo’n positief gedeelte?

Dat alles vastligt, zien we ook terug in de vorm van de eerste acht verzen. Er is een ijzeren cadans, “er is een tijd om [dit te doen], er is tijd om [dat te doen], er is een tijd om.. en dat gaat 28x zo door. Het is als de wielen van een treinwagon op het spoor, het gaat in een ijzeren ritmiek door, alles ligt vast.

“Er is een tijd om geboren te worden en een tijd om te sterven”. Dat is Prediker, die is gelijk ook bezig waar het op uitloopt. Zoals in H1: “de ene generatie gaat en de andere generatie komt”. Hoe is dat voor u? Bent u iemand die er ook vaak mee bezig bent u dat eens zult sterven. Er is weliswaar een andere tijd daarvoor maar dat is maar relatief er komt ook de tijd om te sterven.

“Er is een tijd om te doden en een tijd om te genezen” [3] Belangrijk om te denken dat al deze uitspraken van Prediker niet bedoeld zijn als voorschriften. Als geboden. Of als legitimering van handelen. Zo van er is nu eenmaal ook een tijd van doden. Of zoals in vs. 8 een tijd van oorlog. Nee Prediker is niet aan het voorschrijven wat we moeten doen, hij *beschrijft*. Je moet deze 8 verzen dus niet lezen van, je moet dit of dat doen, je moet huilen of je moet lachen nee hij beschrijft puur hoe de dingen gaan. Hij is een neutrale beschrijver van wat hij in de wereld waarneemt.

“Er is een tijd om stenen weg te werpen en een tijd om stenen te verzamelen”. De betekenis daarvan is niet erg duidelijk. Misschien heeft het te maken met de landbouw. Dat je stenen ruimt om je akker glad te maken. En dat er een tijd kan zijn dat je daar niet mee bezig bent.

En dan een tijd om te omhelzen en een tijd om zich daar verre van te houden. Ook dat is niet een gebod en ook niet een goedkeuring of afkeuring als dat gebeurt in onze relatie, nee dat is iets wat voorkomt en in het O.T. lezen we daarover in tijden van rouw bij voorbeeld.

“Er is een tijd om te zoeken en een tijd om verloren te laten gaan”. Er is een tijd om dingen te verliezen. Dat gebeurt. Je kunt iets kostbaars verliezen, spullen kwijtraken Prediker observeert het allemaal wat er zo al gebeurt in het leven.

“Er is een tijd om te zwijgen, en een tijd om te spreken”. Nou dat kan heel wijs zijn om soms juist te spreken en soms juist te zwijgen maar ook hier gaat er niet om *of* het wijs maar dat het allebei op een verschillend moment gebeurt.

En dat brengt Prediker dan tot de vraag [9]: “Welk voordeel heeft hij die werkt, van datgene waarvoor hij zwoegt?” Dat is weer diezelfde vraag die we al eerder tegenkwamen in H1 al gelijk aan het begin van het boek Prediker: Wat heeft het voor allemaal voor nut, voor zin wat we doen? En hier in H3 wat heeft het voor nut als het allemaal toch vastligt. Voor alles is er een vastgestelde tijd. Je kunt er toch niets aan veranderen, wat heeft het dan voor zin? Alles is vergeefs. Het is een soort doemdenken zou je kunnen denken bij Prediker.

Hij geeft geen advies hoe je van het een naar het ander zou kunnen komen, hoe je van haten naar liefhebben zou kunnen komen bij voorbeeld Hij beschrijft alleen. Heel anders dan in een boek als Spreuken. Daar wordt heel veel advies gegeven hoe je goed kunt leven als mens. Maar daar is Prediker niet mee bezig. Nee, het heeft eigenlijk allemaal geen zin want je kunt toch niets veranderen aan de loop der dingen.

Wat vinden we van dit denken van Prediker? Ik dacht, misschien vindt iemand het ook wel aantrekkelijk deze gedachte, de dingen gaan zoals ze gaan ik kan er toch niks aan veranderen. Het hangt waarschijnlijk ook samen met onze persoonlijkheid.

En gaat Prediker dan verder: “Ik heb gezien welke bezigheid God de mensenkinderen gegeven heeft om zich daarmee te vermoeien”. Ook dit – iets vergelijkbaars - komen we al eerder tegen in H1:13 waar staat: “Ik heb met heel mijn hart elke vorm van wijsheid onderzocht, want ik wilde alles wat onder de hemel gebeurt, doorgronden. Het is een trieste bezigheid. Een kwelling is het die de mens door God wordt opgelegd”

Het is in het leven niet alleen een zwoegen in de zin van zoals we lazen in H1:3 wat heeft het voor nut alles wat je doet want het heeft toch geen blijvend resultaat maar daarnaast geeft God ons ook nog deze moeite dat we onvermoeid bezig zijn met de zin van het leven te ontdekken. Die zoektocht geeft hij ons maar we komen daar helemaal niet uit. We zoeken naar de zin van al de dingen die gebeuren (Er is een tijd van dit.. Er is een tijd van dat..) maar we vinden de zin niet want alles ligt vast. Er is geen touw aan vast te knopen.

Herkent u daar iets van, van het zoeken naar de zin van de dingen? En in het beste geval krijg je daar hoofdpijn van en is het ongunstigste geval heb je daar pijn en verdriet over. Dat er tijd is van liefhebben en haten, van oorlog en vrede zonder dat je de zin daar van ziet, dat is een kwelling. En dat kan verdriet geven dat je daar ook geen grip op als krijgt als mens, als mensheid. En God geeft ons die kwelling zegt de Prediker dus.

“Hij heeft alles op zijn tijd mooi gemaakt” vs. 11, de NBV vertaalt: “God heeft alles wat er is, de goede plaats in de tijd gegeven”. Er is een orde, er is iets goeds in de afwisseling van de tijden zegt de Prediker.

Ervaren we dat ook zo, onderbreek ik de Prediker met een vraag. “God heeft alles wat er is, de goede plaats in de tijd gegeven” Het naast elkaar staan van oorlog en vrede, is dat goed bij voorbeeld? Wat Prediker hier belijdt, roept dat niet ook vragen op?

“Ook heeft Hij de eeuw in hun hart gelegd” dat wil zoiets zeggen als wij zijn niet als de dieren, wij hebben besef van tijd, wij weten van heden en verleden en toekomst en kunnen verbanden daartussen leggen maar dan komt de afzwakking “zonder dat de mens het werk dat God gedaan heeft van het begin tot het einde kan doorgronden”.

Wat zegt het ons dat we het niet kunnen doorgronden? We hebben in deze dienst Ps. 31 gezongen, dat 12^e vers: “Maar ik vertrouw op U, mijn tijden o Heer, zijn in Uw hand”. Dat zijn machtige woorden, een machtig geloof dat velen van ons aanspreekt. Mijn tijden, mijn omstandigheden zijn in Uw hand, ik weet niet hoe alles gaat in mijn leven maar het ligt in Uw hand. Dat geeft rust. We hoeven niet alles te weten, niet alles te doorgronden hoe God ons leven leidt. Maar we hebben er wel vertrouwen in dat en hoe Hij ons leven leidt.

Zo kun je deze woorden Prediker een plek geven. Dan sluit het positief aan bij ons geloof. Je kunt de woorden van Prediker echter ook zo lezen, het heeft iets duisters dat we de manier waarop God de dingen bestuurt, niet kunnen doorgronden. En dan komen we uit bij Gz. 447 dat we straks nog zullen zingen: “God gaat Zijn *ongekende* gang, vol *donkere* majesteit”. En misschien is dat ook wel eens onze geloofservaring. Je begrijpt er helemaal niets van wat Hij doet, hoe het gaat in jouw leven en in de wereld. Het is misschien niet altijd Ps. 31, het kan ook wel eens Gz. 447 zijn in ons leven, meer de onbestemdheid waar is God mee bezig, waar brengt Hij mij.

Als het dan zo is dat we er helemaal niets van begrijpen en van kunnen maken, dan is er niets beter [12] om ons te verblijden en van het leven te genieten. De HSV vertaalt “het goede te doen in het leven” maar we kunnen hier beter uitgaan van de NBV.

Het leven komt zoals het komt. En we moeten er het beste van maken. Dat is wat je mensen soms hoort zeggen en hier zo’n beetje staat. En misschien werkt dat ook wel zo in ons leven. Genieten in het leven als het kan en in zoverre het kan.

En dat genieten is een gave van God. We moeten ons dat niet te warm voorstellen, als een goede gave uit Gods Vaderhand want zo warm en persoonlijk is het beeld van God niet in Prediker en het is dan een gave maar het ook kan zo weer worden weggenomen. Voor alles is immers een vastgestelde tijd. Later in dit seizoen zullen we vanuit H9 dieper op dit thema “genieten” ingaan.

En dan zegt Prediker nog iets over God. “Ik weet dat alles wat God doet, voor eeuwig blijft”. De mens is tijdelijk, God blijft voor altijd. En heel duidelijk zie je nog eens de gedachte die we al eerder hebben verwoord: “Niets is eraan toe te voegen, niets is er aan af te doen”. Alles is bepaald. Alles ligt vast. En God doet het opdat men vreest voor Zijn aangezicht: de vreze des Heren maar dat is hier niet zoals bij Ps. 25 bij voorbeeld een intieme vertrouwensrelatie met God. Zo dichtbij komt God ons niet in dit boek. In Prediker 5:1 lezen we: “Want God is in de hemel en u bent op de aarde” Dat is wel kenmerkend voor dit boek, de afstand die er is.

Het lijkt meer op ontzag hebben voor God als een Macht waarvan we niets begrijpen, zoals Gz. 447 het zingt: donkere *Majesteit*. En mijn vraag is, is dit ook uw beeld van God? Misschien zegt u, ik heb een heel persoonlijke relatie met God. Maar het kan ook zijn dat u dit wel herkent of soms. Dat God iemand voor ons is die ver weg is, onbegrepen, ver verheven boven al het aardse, versluierd. Misschien inderdaad ook wel een macht die ons ontzag of zelfs angst kan inboezemen.

“Wat er is, was er al, en wat er zal zijn, is er al geweest”. Zo sluit dit gedeelte af, het is weer dat bekende refrein uit Hoofdstuk 1 waar we in de 1^e preek over na dachten. Er is geen vooruitgang, er is geen beweging naar voren, het gaat nergens aan toe. God zoekt wat voorbij gegaan is, dat betekent God is anders dan mensen bij machte wat voorbij gegaan is vast te pakken zodat het weer terugkomt. Die eeuwige onveranderlijke cyclus van dingen. Van geboren worden en sterven, van de ene generatie gaat en de andere generatie komt, van een tijd van oorlog en een tijd van vrede.

...

Een tijd van preken en een tijd van daarmee stoppen.

Amen.